

УДК 342.7

Рибалко А.О.

студ. гр. Ю-113м НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРЕВАГИ Й НЕДОЛІКИ МНОЖИННОГО ГРОМАДЯНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО ЗАКОНОПРОЄКТА)

Питання множинного громадянства в Україні є складним та багатограним. В умовах воєнного стану в Україні це питання набуває особливої актуальності. 22 січня 2024 року Президент України Володимир Зеленський подав до Верховної Ради України законопроект №10425 «Про деякі питання у сфері міграції щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» (далі – законопроект)[1], який, зокрема, дозволяє специфічний різновид множинного

громадянства для громадян певних країн. Аналізуючи текст законопроекту в тому вигляді, у якому його було подано Президентом України до Верховної Ради України, ми маємо змогу виокремити певний ряд переваг та недоліків.

Серед переваг: 1) економічне зростання; 2) соціальними перевагами є підтримання зв'язків з родиною та друзями, бо у зв'язку з військовою агресією Росії проти України, багато сімей та друзів розділені кордонами, тож подвійне громадянство розширює можливості для зустрічей та збереження зв'язків (крім того, це сприяє культурному обміну, що допомагає покращити розуміння української культури в світі та зробити Україну більш привабливою для туристів); 3) з погляду політичних переваг – зміцнення позицій України на міжнародному рівні. (подвійне громадянство сприятиме більшій кількості представників України в міжнародних організаціях, що підтримає захист українських інтересів; зросте співпраця з українськими діаспорами, що підвищить національну свідомість і відповідальність перед державою).

Однак, множинне громадянство має й певні недоліки, або ж негативні наслідки. Їх умовно можна поділити на дві категорії – негативні наслідки безпосередньо для особи-біпатрида та негативні наслідки для України.

Негативні наслідки для особи-біпатрида: 1. Один з головних недоліків полягає у складності визначення правового статусу таких осіб, особливо при не введенні змін до інших законодавчих актів (кодекси, абсолютна більшість законів тощо). Це може призвести до проблем з визначенням, яке законодавство застосовуватиметься в певних ситуаціях, зокрема у сферах, які регулюють військові обов'язки, податкове законодавство та інші правові відносини. Наприклад, можуть виникати конфлікти між законами двох країн щодо військової служби чи місця сплати податків особою з подвійним громадянством. Такі ситуації можуть призвести до непорозумінь та ускладнень у юридичному врегулюванні правових відносин для цих осіб. 2. Біпатриди можуть на собі відчувати проблему конфлікту лояльності, особливо в критичних ситуаціях, коли важко вибрати між двома громадянствами. Це може призводити до психологічного дискомфорту та відчуття неприналежності, що характеризується розгубленістю, страхом та смутком. Такі відчуття можуть стати складним випробуванням для біпатридів, оскільки вони можуть почувати себе невпевненими і невизначеними у власній ідентичності, втратити відчуття безпеки, спокою та врівноваженості. Як наслідок, такі особи можуть зіштовхнутися з певними психологічними захворюваннями, з якими без допомоги спеціалістів не зможуть впоратися. 3. Ще одну проблему, яка

може сформуватися в особи з множинним громадянством – “нові цивільні зобов’язання. Наприклад, щоб користуватися системою охорони здоров’я, ймовірно, доведеться сплачувати відрахування до фонду соціального страхування кожної з країн та сплачувати податки обом батьківщинам. Така норма існує, зокрема, у США, де від громадян країни вимагають сплату податків за дохід, отриманий в будь-якій точці світу”[2].

Негативні наслідки для України: 1.Окрім особистих недоліків, множинне громадянство має великий ризик для національної безпеки держави, особливо в умовах збройної агресії Росії проти України з лютого 2022 року. Це ставить під загрозу безпеку країни через можливе шпигунство, диверсії та вплив на політичні процеси. Зараз існує великий ризик для національної безпеки, і багато науковців виступають проти множинного громадянства на території України з міркувань безпеки. Цей ризик включає можливість шпигунства та втручання в політичні справи, оскільки особи з подвійним громадянством можуть бути завербовані іншими країнами для цих цілей. Їх доступ до конфіденційної інформації може призвести до витоку цієї інформації, особливо якщо вони мають лояльність до інших країн. Крім того, такі особи можуть бути використані терористичними організаціями для проникнення в країну та здійснення терористичних актів, оскільки їх правовий статус може дозволяти більше можливостей для такої діяльності. Це робить їх більш небезпечними для держави, оскільки вони мають доступ до ресурсів та прав, які можуть бути використані для негативного впливу на суспільство. 2.Участь осіб з множинним громадянством у виборах або обійманні державних посад у двох країнах теж може мати вагомий негативний вплив на політичні процеси, і може призвести до конфліктів інтересів та зовнішніх втручань у політичну ситуацію країни, де такі особи мають громадянство, що в свою чергу може підірвати національну безпеку. Наприклад, іноземний уряд може використовувати громадянство особи для впливу на політичні рішення іншої країни, що створює загрозу для самостійності та волевиявлення цієї країни. 6.Поміж іншими ризиками множинного громадянства є фінансові злочини, проблеми з отриманням консульської допомоги, питання імміграції та кібербезпеки. Зазначені проблеми можуть виникнути через непевність у визначенні правового статусу осіб з множинним громадянством та їхню відповідальність перед кожною з країн, в яких вони є громадянами.

Як висновок зазначимо, що реалії сьогодення потребують певних змін та регулювання множинного громадянства в Україні, однак при аналізі законопроекта виникає багато як і позитивних факторів, так і негативних, проблематичних питань що стосуються, зокрема,

національної безпеки та правового становища біпатрида. Ці проблеми вимагають уважного аналізу та розгляду під час ухвалення рішень щодо надання громадянства або обіймання посад, особливо якщо ці посади пов'язані з доступом до конфіденційної інформації та ресурсів держави, і обіймання таких посад біпатридами може стати небезпекою для суспільства, або для фізичного та морального стану самої особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Проект Закону про деякі питання у сфері міграції щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43564> (дата звернення: 29.03.2024 р)
2. Множинне громадянство в Україні: що це таке, хто зможе отримати, переваги та недоліки. URL: <https://chas.news/current/mnozhinne-gromadyanstvo-v-ukraini-scho-tse-take-hto-zmozhe-otrimati-perevagi-ta-nedoliki> (дата звернення: 30.03.2024 р)